

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta (HE 150/2021 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Johanna Juvonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- talouspääällikkö Heikki Mannermaa, Energiavirasto
- toimitusjohtaja Olli Sipilä, Gasgrid Finland Oy

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen sähkökäyttäjät ry
- Energiateollisuus ry
- Paikallisvoima ry
- Suomen Kaasuyhdistys ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Fingrid Oyj

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista. Sähkö- ja maakaasuverkkomaksuja on tarpeen korottaa vastaamaan Energiaviraston kasvavaa työmäärää sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnassa.

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2021 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoite

Esityksen taustalla on Energiaviraston valvontatehtävien lisääntyminen. Energiaviraston työmäärää lisäävät mm. sähkömarkkinadirektiivin toimeenpanosta johtuvat tehtävät, tietoturvan ja -suojaan parantaminen, maakaasumarkkinoiden valvonta sekä sijaintitietopalvelun rahoitus. Sähkö- ja maakaasuverkonhaltijoilta kerättävillä maksuilla on tarkoitus kattaa valvonnasta aiheutuvat kustannukset. Valvontatoiminta siis rahoitetaan pääosin valvonnan piiriin kuuluvilta perittävillä maksuilla. Energiavirasto laskuttaa sähkö- ja maakaasuverkkomaksut verkonhaltijoilta ja maksut ohjautuvat Valtiokonttorille. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista maksujen korottamiseksi kasvanutta työmäärää vastaavasti. Maksuja on korotettu viimeksi vuonna 2017.

Keskeiset ehdotukset ja niiden vaikutukset

Sähkön jakeluverkon haltijan ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijan sähköverkkomaksu on nykyisin 1,3 promillea verkkotoiminnan edellisen päättyneen tilikauden myyntituotoista, kuitenkin vähintään 6 000 euroa. Esityksessä ehdotetaan, että maksun suuruus olisi jatkossa 1,6 promillea verkkotoiminnan edellisen päättyneen tilikauden myyntituotoista, kuitenkin vähintään 6 000 euroa. Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähköverkkomaksu on tällä hetkellä 600 000 euroa, ja maksu nousisi uudistuksen myötä 750 000 euroon.

Maakaasun jakeluverkon haltijan maakaasuverkkomaksu on tällä hetkellä 1,3 promillea verkkotoiminnan edellisen päättyneen tilikauden myyntituotoista, kuitenkin vähintään 6 000 euroa. Esityksessä ehdotetaan, että maksu olisi jatkossa 1,6 promillea verkkotoiminnan edellisen päättyneen tilikauden myyntituotoista, kuitenkin vähintään 6 000 euroa. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasuverkkomaksu on tällä hetkellä 170 000 euroa ja nousisi muutoksen myötä 300 000 euroon.

Ehdotuksen toteuttaminen nostaisi sähkön ja maakaasun jakeluverkon haltijoiden ja järjestelmävastuuseen määrättyjen sähkön kantaverkonhaltijan ja maakaasuverkonhaltijan kustannuksia jonkin verran. Hallituksen esityksessä sähkön ja maakaasun jakeluverkkotoiminnan korotusten on arvioitu voivan nostaa jakeluhintoja joitakin promilleja. Korotuksen ei ole arvioitu ainakaan merkittävästi vaikuttavan Fingrid Oyj:n perimiin kantaverkkomaksuihin eikä Gasgrid Finland Oy:n perimiin siirtomaksuihin. Esityksen valiokuntakäsittelyn yhteydessä on arvioitu myös verkkomaksun määrätymisen perustetta.

Ehdotetun 7 §:n mukaan maksun määrätymisperusteena olisi voimassa olevan lain tavoin edellisen päättyneen tilikauden myyntituotto. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että tämä ei kohtele tasapuolisesti niitä verkonhaltijoita, jotka myydessään rakennuttamansa verkon saavat myyntituloa, joka kasvattaa verkkomaksun perusteena olevaa liikevaihtoa. Toisaalta on tuotu esille, että määrätymisperusteen muuttaminen niin, että siitä vähennettäisiin joitakin eriä, johtaisi siihen, että edellä todettua verkkomaksun määräävää promillemäärää tulisi korottaa rahoituksen turvaamiseksi. Tämä puolestaan voisi käytännössä johtaa maksujen kohdistumiseen aiempaa enemmän sellaisiin yhtiöihin, joiden verkkoon ei ole tullut uusia liittymiä. Talous-

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2021 vp

valiokunta katsoo, että sääntelyä, sen vaikutuksia ja mahdollisia muutostarpeita on kuitenkin jatkossa syytä arvioida tältä osin.

Talousvaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota asiantuntijakuulemisessa esiin tuotuun huolenaiheeseen siitä, että maksun korotusten yhtenä taustatekijänä oleva sähköverkkojen kehittämissuunnitelman laadinta voi olla prosessina varsin yksityiskohtainen ja raskas, ja sen on arvioitu aiheuttavan suhteettoman paljon työtä erityisesti pienissä ja keskisuurissa yhtiöissä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että kehittämissuunnitelmaa koskevat veloitteet pannaan täytäntöön mahdollisimman kustannustehokkaalla ja vähän hallinnollista taakkaa aiheuttavalla tavalla. Muutoinkin talousvaliokunta korostaa kustannusvastaavuuden ja -tehokkuuden lähtökohtaa valvonnan toteuttamisessa. Tämän lähtökohdan merkitys korostuu entisestään valvontatehtävien laajentumisen myötä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 150/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 27.10.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Joakim Strand r
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väätäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen